

**ĐẠI HỌC THÁI NGUYÊN
TRƯỜNG ĐẠI HỌC SƯ PHẠM**

LÊ THỊ THANH TỴ

**SỬ DỤNG KỸ THUẬT: KWL, KHẪN PHỦ BÀN
VÀ CÁC MẢNH GHÉP TRONG DẠY HỌC
PHÂN MÔN TIẾNG VIỆT LỚP 8**

Chuyên ngành: Lí luận và phương pháp dạy học Văn - Tiếng Việt

Mã số: 60.14.10

LUẬN VĂN THẠC SĨ KHOA HỌC GIÁO DỤC

Người hướng dẫn khoa học: GS.TS. LÊ A

THÁI NGUYÊN - 2012

LỜI CAM ĐOAN

Tôi xin cam đoan đây là công trình nghiên cứu của riêng tôi, các số liệu, kết quả nghiên cứu trong luận văn này là trung thực và chưa có ai công bố trong một công trình nào khác.

Tác giả luận văn

Lê Thị Thanh Ty

LỜI CẢM ƠN

Em xin bày tỏ lòng biết ơn sâu sắc của mình tới GS. TS LÊ A - người thầy đã tận tình hướng dẫn em trong suốt quá trình học tập, nghiên cứu và hoàn thành luận văn.

Em xin chân thành cảm ơn các thầy cô giáo trong khoa Ngữ văn, Phòng đào tạo - Nghiên cứu khoa học Trường Đại học sư phạm - Đại học Thái Nguyên đã tận tình giúp đỡ, khích lệ em trong quá trình nghiên cứu và học tập tại trường.

Tác giả luận văn xin chân thành cảm ơn Sở giáo dục và đào tạo Thái Nguyên, Ban giám hiệu, các thầy cô giáo trong tổ Văn Trường THCS Chu Văn An, Nha Trang, Sơn Cẩm I và Trường THCS Cổ Lũng, bạn bè đồng nghiệp cùng những người thân trong gia đình đã tạo điều kiện cho tôi trong suốt thời gian qua.

Thái Nguyên, ngày 15 tháng 8 năm 2012

Tác giả

Lê Thị Thanh Ty

MỤC LỤC

Lời cam đoan.....	i
Lời cảm ơn	ii
Mục lục.....	iii
Danh mục các từ viết tắt.....	
PHẦN MỞ ĐẦU	1
1. Lý do chọn đề tài.....	1
2. Đối tượng và phạm vi nghiên cứu.....	3
3. Lịch sử nghiên cứu vấn đề	3
4. Mục đích và nhiệm vụ nghiên cứu.....	5
5. Giả thiết khoa học	5
6. Phương pháp nghiên cứu.....	5
7. Bố cục của luận văn	6
PHẦN NỘI DUNG	7
Chương 1: CƠ SỞ LÝ THUYẾT VÀ THỰC TIỄN CỦA VIỆC ÁP DỤNG KỸ THUẬT: KWL, KHĂN PHỦ BÀN, CÁC MẢNH GHÉP TRONG DẠY HỌC PHÂN MÔN TIẾNG VIỆT LỚP 8	7
1.1. Cơ sở lý thuyết	7
1.1.1. Đặc trưng cơ bản của dạy học tích cực	7
1.1.2. Dạy học tích cực- phương hướng cơ bản của sự đổi mới dạy học trong nhà trường hiện nay	10
1.1.3. Các kỹ thuật dạy học tích cực	14
1.1.4. Tác dụng của việc sử dụng kỹ thuật: KWL, khăn phủ bàn và các mảnh ghép vào dạy học phân môn Tiếng Việt	21
1.2. Cơ sở thực tiễn của việc sử dụng kỹ thuật: KWL, khăn phủ bàn và các mảnh ghép trong dạy học phân môn Tiếng Việt lớp 8.....	24
1.2.1. Mục đích điều tra	24
1.2.2. Nội dung và hình thức điều tra.....	25
1.2.3. Phương pháp điều tra	25
1.2.4. Kết quả điều tra	26

Tiểu kết chương 1.....	30
Chương 2: TỔ CHỨC ÁP DỤNG KỸ THUẬT: KWL, KHĂN PHỦ BÀN VÀ CÁC MẢNH GHÉP VÀO DẠY HỌC PHÂN MÔN TIẾNG VIỆT LỚP 8	31
2.1. Sử dụng kỹ thuật KWL	31
2.1.1. Khả năng sử dụng kỹ thuật KWL vào các kiểu bài học phân môn Tiếng Việt.....	31
2.1.2. Quy trình sử dụng kỹ thuật KWL vào các kiểu bài học phân môn Tiếng Việt.....	32
2.1.3. Một số ví dụ minh họa	36
2.2. Sử dụng kỹ thuật khăn phủ bàn.....	40
2.2.1. Khả năng sử dụng kỹ thuật khăn phủ bàn vào các kiểu bài học phân môn Tiếng Việt.....	40
2.2.2. Quy trình sử dụng kỹ thuật khăn phủ bàn vào các kiểu bài học phân môn Tiếng Việt	42
2.2.3. Một số ví dụ minh họa	44
2.3. Sử dụng kỹ thuật các mảnh ghép	49
2.3.1. Khả năng sử dụng kỹ thuật các mảnh ghép vào các kiểu bài học phân môn Tiếng Việt	49
2.3.2. Quy trình sử dụng kỹ thuật các mảnh ghép vào các kiểu bài học phân môn Tiếng Việt	50
2.3.3. Một số ví dụ minh họa	56
Tiểu kết chương 2.....	64
Chương 3: THỂ NGHIỆM SỬ PHẠM	66
3.1. Mục đích, ý nghĩa của thể nghiệm	66
3.2. Đối tượng và địa bàn thực nghiệm.....	67
3.3. Phương pháp tiến hành thể nghiệm.....	68
3.4. Nội dung thể nghiệm	69
3.5. Đánh giá kết quả thể nghiệm.....	83
KẾT LUẬN	90
TÀI LIỆU THAM KHẢO.....	93
PHIẾU KHẢO SÁT	

CÁC CHỮ VIẾT TẮT TRONG LUẬN VĂN

THCS	Trung học cơ sở
HHTC	Dạy học tích cực
SGK	Sách giáo khoa
PPTC	Phương pháp tích cực
HS	Học sinh
GV	Giáo viên

PHẦN MỞ ĐẦU

1. Lý do chọn đề tài

1.1. Nhu cầu xã hội và sự phát triển của khoa học đòi hỏi nhà trường phải đổi mới phương pháp dạy học theo hướng tích cực hóa người học.

Chúng ta đang sống trong thời đại có nền khoa học kỹ thuật phát triển với tốc độ nhanh chưa từng có trong lịch sử loài người, thúc đẩy nhiều lĩnh vực có bước tiến mạnh mẽ và đang mở ra những triển vọng lớn lao cho loài người. Sự phát triển của khoa học đòi hỏi nhà trường phải đào tạo ra những con người mới, thông minh, sáng tạo, thích ứng với yêu cầu mới của thời đại, có tri thức khoa học - công nghệ tiên tiến, có kỹ năng kỹ xảo.

Khoa học kỹ thuật cùng với sự phát triển mạnh mẽ của nền kinh tế, xã hội đã đặt ra yêu cầu đổi mới phương pháp dạy học. Chính những điều đó đã đặt ra yêu cầu cần phải áp dụng các phương pháp dạy học tích cực.

Điều này được thể hiện rất rõ trong *Luật Giáo dục* của nước CHXHCNVN được Quốc hội thông qua tháng 12/1998 ở mục 2 điều 4 “*yêu cầu về nội dung và phương pháp giáo dục*” đã nêu rõ “*phương pháp giáo dục phải phát huy tính tích cực, tự giác, chủ động, tư duy sáng tạo của người học, bồi dưỡng năng lực tự học, lòng say mê học tập và ý chí vươn lên*”. Nghị quyết TW 4 khoá II ghi rõ: “Đổi mới phương pháp dạy và học ở tất cả cấp học, bậc học. Kết hợp tốt học với hành, học tập với lao động sản xuất, thực nghiệm và nghiên cứu khoa học; gắn nhà trường với xã hội. áp dụng những phương pháp giáo dục hiện đại để bồi dưỡng cho học sinh năng lực tư duy sáng tạo, năng lực giải quyết vấn đề”. Nghị quyết TW 2 khoá VIII ghi rõ: “Phương pháp giáo dục đào tạo chậm được đổi mới, chưa phát huy được tính chủ động, sáng tạo của người học”. Đồng thời Nghị quyết Đại hội Đảng lần thứ VIII và Nghị quyết trung ương lần thứ hai (khoá VIII) cũng đã nêu rõ: “Đổi mới mạnh mẽ phương pháp giáo dục và đào tạo, khắc phục lối truyền thụ một chiều, rèn luyện nếp tư duy sáng tạo của người học sinh. Từng bước áp dụng các biện pháp tiên tiến và phương tiện hiện đại vào quá trình giảng dạy, bảo đảm điều kiện và thời gian tự học, *Số hóa bởi Trung tâm Học liệu – Đại học Thái Nguyên*

tự nghiên cứu cho học sinh...”. Do đó đòi hỏi phương pháp dạy học là một yêu cầu cấp thiết hiện nay trong nhà trường.

1.2.Sự phát triển tâm lí học sinh đặt ra yêu cầu đổi mới phương pháp dạy học

Học sinh (HS) ngày nay, có điều kiện tìm kiếm, thu lượm, chia sẻ thông tin theo nhiều cách, nhiều chiều khác nhau. Khả năng tư duy trừu tượng của các em đã phát triển hơn. Nếu biết tổ chức quá trình nhận thức tốt, các em có thể tự mình khám phá ra tri thức, chiếm lĩnh chúng một cách chắc chắn và bền vững. Các phương pháp và kĩ thuật dạy học tích cực vừa đáp ứng được yêu cầu xã hội lại vừa phù hợp với sự phát triển tâm lí của các em.

1.3. Muốn triển khai tốt các phương pháp DHTC cần áp dụng các kĩ thuật DHTC

Mỗi loại hình phương pháp yêu cầu phải có những kĩ thuật dạy học phù hợp; Phương pháp dạy học tích cực đòi hỏi phải có những kĩ thuật dạy học tích cực.

Kĩ thuật “KWL”, “Khăn phủ bàn”, “Các mảnh ghép” đã được áp dụng trong nhà trường Trung học cơ sở (THCS) và tỏ ra có nhiều tác dụng, phát huy tốt tính tích cực, chủ động sáng tạo của HS. Đây là những kĩ thuật dạy học được sử dụng phổ biến ở các nước phát triển, tuy nhiên nó còn khá mới mẻ đối với nhà trường phổ thông ở Việt Nam đặc biệt là đối với giáo viên (GV) THCS. Trong một vài năm trở lại đây, các kĩ thuật dạy học này cũng đã được một bộ phận GV áp dụng nhưng chưa nhiều, chưa đồng bộ. Có nhiều lí do, trong đó phần lớn GV chưa hiểu rõ bản chất và cách sử dụng chúng trong việc giảng dạy. Bởi đây là vấn đề mới nên tài liệu hướng dẫn sử dụng còn hạn chế và thiếu những chỉ dẫn cụ thể về mặt lí thuyết. Bên cạnh những hạn chế về điều kiện cơ sở vật chất, phương tiện dạy học cũng ảnh hưởng không nhỏ đến việc áp dụng phương pháp dạy học tích cực cũng như các kĩ thuật dạy học tích cực nói chung và các kĩ thuật dạy học “khăn phủ bàn”, “các mảnh ghép” và “KWL” nói riêng.

Môn Ngữ văn có nhiều cơ hội để phát huy tính tích cực của phương pháp dạy học này. Đặc biệt với phân môn Tiếng Việt, việc sử dụng các kĩ thuật này sẽ góp phần tăng thêm phần hứng thú, sự hợp tác tương trợ lẫn nhau và khơi gợi nơi

người học ý thức tự học, tìm tòi kiến thức, không tiếp thu kiến thức một cách thụ động một chiều.

Hơn nữa trong giảng dạy phân môn Tiếng Việt nói riêng, các bộ môn khoa học nói chung không phải bài nào, tiết học nào người giáo viên cũng sử dụng các kỹ thuật này một cách hiệu quả mà sử dụng được hay không phụ thuộc vào nội dung của từng bài, từng môn học.

Xuất phát từ những lí do trên, chúng tôi xem xét lựa chọn đề tài “Sử dụng kỹ thuật: KWL, khăn phủ bàn và các mảnh ghép trong dạy học phân môn Tiếng Việt 8 lớp 8”.

Chúng tôi hi vọng kết quả nghiên cứu của đề tài sẽ góp phần giải quyết những khó khăn đang đặt ra trong việc sử dụng kỹ thuật KWL, khăn phủ bàn, các mảnh ghép trong dạy học phân môn Tiếng Việt lớp 8 .

2. Đối tượng và phạm vi nghiên cứu

2.1. Đối tượng nghiên cứu

Sử dụng phương pháp và kỹ thuật dạy học tích cực vào các bài học phân môn Tiếng Việt lớp 8.

2.2. Phạm vi nghiên cứu

Phương pháp tích cực được triển khai bằng nhiều kỹ thuật dạy học tích cực. Trong luận văn này, chúng tôi chỉ áp dụng các kỹ thuật dạy học: các mảnh ghép, khăn phủ bàn và KWL cho các bài học phân môn Tiếng Việt lớp 8

3. Lịch sử nghiên cứu vấn đề

Theo quan điểm dạy học tích cực thì muốn đào tạo được những con người vào đời là con người tự chủ, năng động và sáng tạo thì phương pháp giáo dục cũng phải hướng vào lĩnh vực khơi dậy, rèn luyện và phát triển khả năng nghĩ và làm một cách tự chủ năng động và sáng tạo ngay trong lao động, học tập ở nhà trường.

Dạy học theo hướng tích cực hoá hoạt động học tập của học sinh không phải là vấn đề mới, nó có từ thời cổ đại.

Ở Việt Nam, từ năm 1993 dạy học theo hướng tích cực được thử nghiệm và được giới thiệu qua các cuốn sách “*Quá trình dạy - tự học*” của Nguyễn Cảnh Toàn; [24] “*Phương pháp giáo dục tích cực lấy người học làm trung tâm*” của Nguyễn Kỳ[15] và nhiều công trình khác. Bên cạnh đó cũng có nhiều bài báo, bài tham luận đề cập đến phương pháp dạy học tích cực. Có thể xem, đây là những công trình lý luận khá đầy đủ về phương pháp dạy học tích cực được đồng đảo giáo viên quan tâm.

Các công trình trên đặc biệt quan tâm là: các phương pháp giáo dục phải đa dạng, hệ thống câu hỏi phong phú. Nội dung dạy học phải luôn mới nhưng lại gần gũi với học sinh, bám sát yêu cầu và gắn liền với thực tiễn. Người giáo viên phải là người luôn cập nhật, sử dụng các phương tiện hiện đại hỗ trợ giảng dạy để bài giảng thêm sinh động, đạt hiệu quả cao. Sử dụng nhiều hình thức dạy học khác nhau trong quá trình giảng dạy. Phần luyện tập phải nhạy bén, linh hoạt trong việc giải quyết các tình huống.

Đến nay, dù ý kiến này hay ý kiến khác, các nhà khoa học nhất trí cao trong việc cần đổi mới mô hình dạy học thụ động và đổi mới phương pháp dạy học theo hướng tích cực, chủ động, sáng tạo, tự học, tự rèn luyện của học sinh.

Việc dạy theo hướng tích cực trong môn Ngữ văn nói chung và phân môn Tiếng Việt nói riêng đã và đang được rất nhiều nhà khoa học quan tâm nghiên cứu theo các góc độ khác nhau. Đã có rất nhiều tài liệu, công trình nghiên cứu đóng góp những kiến thức bổ ích giúp người giáo viên vận dụng trong việc giảng dạy Tiếng Việt có hiệu quả hơn.

Sử dụng kĩ thuật KWL, khăn phủ bàn và các mảnh ghép là kiến thức mới chưa sử dụng rộng rãi. Vì vậy các công trình nghiên cứu đi sâu vào mảng kiến thức dành riêng cho đối tượng THCS còn ít ỏi. Các tài liệu hướng dẫn cụ thể còn ít và khó tìm, hơn nữa thường bao quát, chung chung chứ chưa đi vào từng bài cụ thể và chưa phục vụ tập trung cho mảng kiến thức nào. Việc nghiên cứu *sử dụng kĩ thuật: KWL, khăn phủ bàn và các mảnh ghép trong dạy học phân môn Tiếng Việt lớp 8* là mong muốn cụ thể hoá các phương pháp, biện pháp, hình thức dạy học theo hướng